

Üstökösök

június-július

Észlelő	Észlelés	Műszer
Kósa-Kiss Attila (Nagyszalonta, RO)	1	15 T
Ladányi Tamás (Balatonfűzfő)	1	19 T
Szarka Levente (Kecskemét)	1	16,2 T
Szöllősi Attila (Kecskemét)	1	16,2 T

P/Levy (1991q)

Ha nyár, akkor Levy-üstökös! Az elmúlt 13 hónapban nyolc üstökös felfedezéséhez volt valamilyen köze David H. Levynek. Mint 8^m -s objektumot fedezte fel 12. üstökösét 40 cm-es f/5-ös reflektorával a Piscesben. A számítások alapján nem is fényesedett volna tovább, de deklinációja folyamatosan nőtt, és így viszonylag könnyen meg lehetett volna figyelni mint közepes fényességű objektumot. Nem így történt. A júliusi ráktanyai táboron ugyan megtalálták, de 19 cm-es távcsővel is rendkívül nehéz volt meglátni. Fényességét $8,5^m$ -sra becsülték; megjelenése rendkívül diffúz volt.

Kósa-Kiss Attila mint igen halvány, de azért biztosan látszó üstököst írja le július 24-i észlelésekor. A kóma átmérője 3', a DC értéke 1. A kör alakú üstökös összfényességét mindössze 10^m -ra becsülte 15 cm-es reflektorával.

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

Amatőr vizuális üstökösfelfedezések (1975–1990)

A júliusi The Strolling Astronomerben látott napvilágot Don Machholz a címben jelzett témájú cikke. Most ebből emelnénk ki néhány adatot, hogy mégis mire számíthat egy magyarországi amatőr, ha netán üstököskeresésre adná a fejét.

A vizsgált időszakban 35 személy (15 év alatt ez nem sok) működött közre 54 üstökös felfedezésében. A felfedezők majd' fele, 16 személy japán, 4 észak-amerikai, a többi európai vagy ausztrál. Érdekes, hogy míg a Japánban szinte kizárólag óriásbinokulárokat és 15 cm-nél kisebb reflektorokat használnak üstököskeresésre, addig Észak-Amerikában a 20 cm-esnél nagyobb reflektorok a menők. A legkülönösebb az, hogy a százezerszámra gyártott Schmidt-Cassegrain-távcsövekkel csak egyetlen felfedezés történt, holott ez a legelterjedtebb műszertípus. A cikkből az is kiderül, hogy W. Bradfield egy 15 cm-es refraktorral érte el bámulatos eredményeit. Tehát látszik, hogy szinte minden műszertípussal lehet eredményt elérni, vagyis inkább a kitartás a lényeg! Néha sok-sok év munkája fekszik egy felfedezésben. Persze mindig van olyan, akinek kivételes szerencséje van.

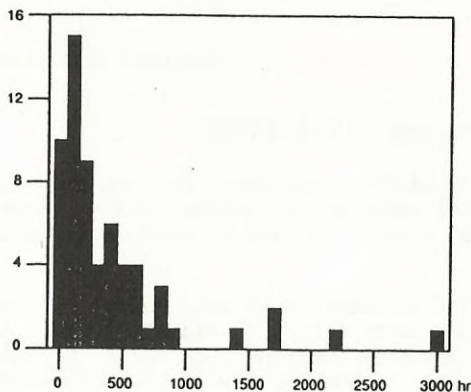
N. Nishikawa	1987c	3023 óra	15 T
Y. Nakamura	1990b	2236	20x120 B
D. Machholz	1978l	1700	25 T
D. Machholz	1985e	1742	25 T
T. Kiuchi	1990i	1440	25x150 B

I. táblázat. A "legpechesebb" amatőrök. (Név, a felfedezett üstökös, a ráfordított idő és a műszer)

Mori	1975k	1	20x120 B
W. Bradfield	1976d	9	15 L
Y. Sato	1975q	16	15 T
R. Meier	1980q	25	40 T
R. Meier	1979i	29	40 T

II. táblázat. A "mázlisták". (Név, a felfedezett üstökös, a ráfordított idő és a műszer)

Legpontosabban a mellékelt ábra tükrözi, hogy átlagban mennyi munka szükséges egy felfedezéshez. Ez kb. 100–300 óra, ami egy jobb éghajlatú vidéken két év alatt elérhető. Persze ez az éghajlat nem a magyarországi. A legkisebb műszer, amivel üstökösöt fedeztek fel, egy 7x35-ös binokli, melyet W. Bradfield használt a 6^m-s 1980t felfedezésekor. A legnagyobb egy 47,5 cm-es reflektor, amellyel K. Cernis dolgozott. Egyébként ő a legsokoldalúbb, hiszen mind a három sikeres műszertípussal fedezett fel üstökösöt. A cikkben felsorolt üstökösök felét a hajnali, felét az esti égen találták, átlag 35°–70°-os elongációnál és 8^m–11^m közötti fényességeknél. Persze binoklikkal inkább 10^m-nál fényesebb üstökösöket fedeztek fel. Azért itt is akadnak szélsőségek. W. Bradfield a Naptól 22°-ra találta az 1980t-t. Ugyanő 5^m-s fényességnél bukkant az 1979l-re. K. Takamizawa viszont oppozícióban csípte el az 1984j-t.

A vizuális üstökös-felfedezések gyakorisága. A függőleges tengelyen a felfedezett üstökösök számát, a vízszintes a keresésre fordított időt tüntették fel

Összességében tehát a Naphoz közeli területek az érdekesek, viszont a hajnali ég nem élvez előnyt az estivel szemben — legalábbis a cikkből ez derül ki. Szükséges még egy kiváló minőségű műszer, lehetőleg 15 cm-nél nagyobb átmérővel, legalább 1,5-os látómezzővel, vagy egy óriásbinokulár és persze rengeteg kitartható, szabadidő, amiből mifelénk egyre kevesebb jut...

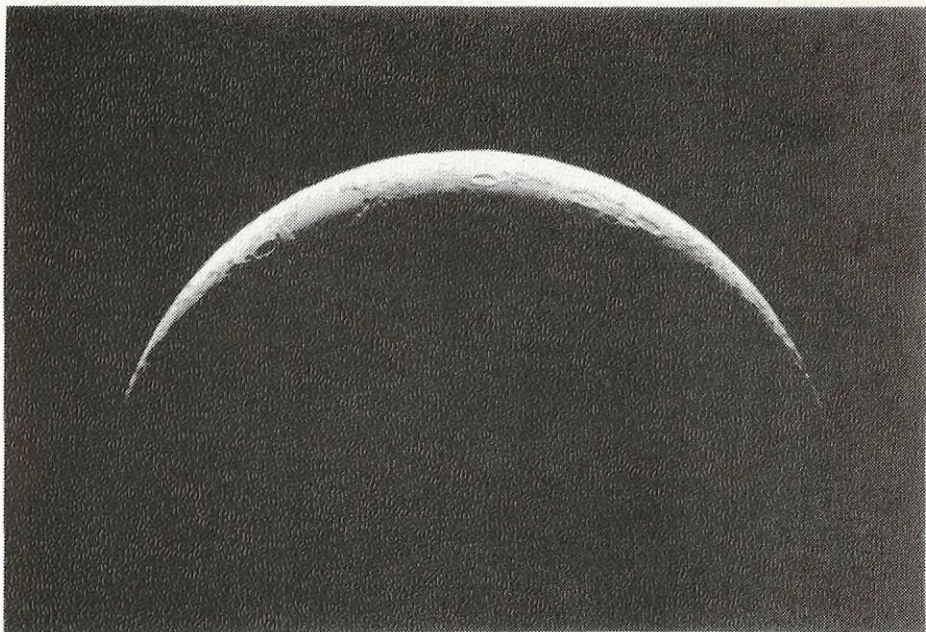
SÁRNECZKY KRISZTIÁN

A Vaca Muerta-meteorithullás néhány töredéke. A felvételen Harri Lindgren látható (ESO fotó)

42 órás holdsarló: 1991.01.18. 17:30, 63/840 refraktor (Csabai István)

A Petavius kráter és környezete: 1988.09.27. 22:00 UT, 110/1650 refr.,
Orwo NP 27, 1 s expozíció (Mogyorósi Imre)

Orion-köd (M42): 250/1500-as Newton-reflektor,
Fortepan 400 film, 15 perces expozíció.
A felvételt Szutor Péter készítette 1991. jan.
17-én. (Asztrofotós pályázatunkon második
díjat nyert felvétel)

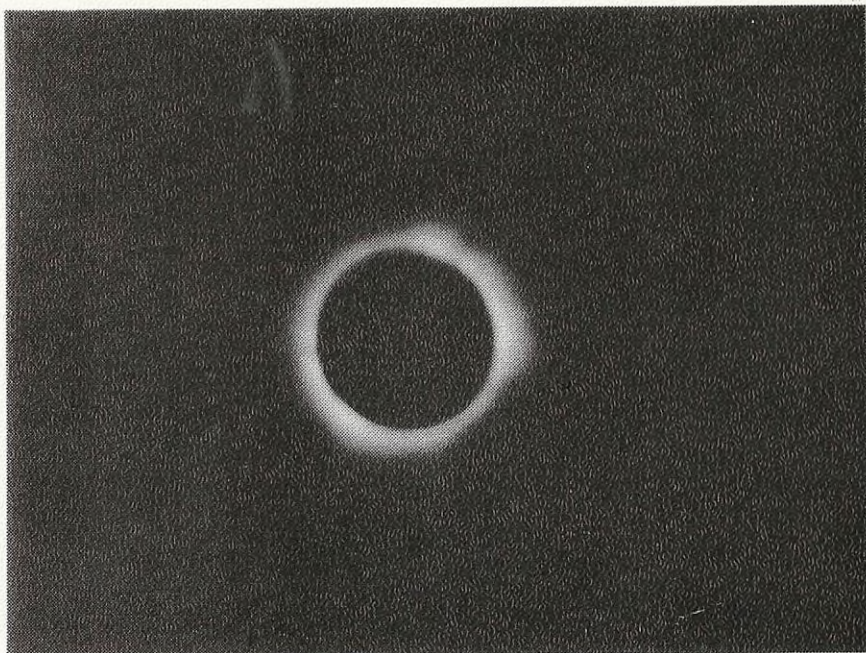

M51: 250/1500-as Newton-reflektor,
Kodak TMax 3200 film, 10 perces
expozíció (Szutor Péter)

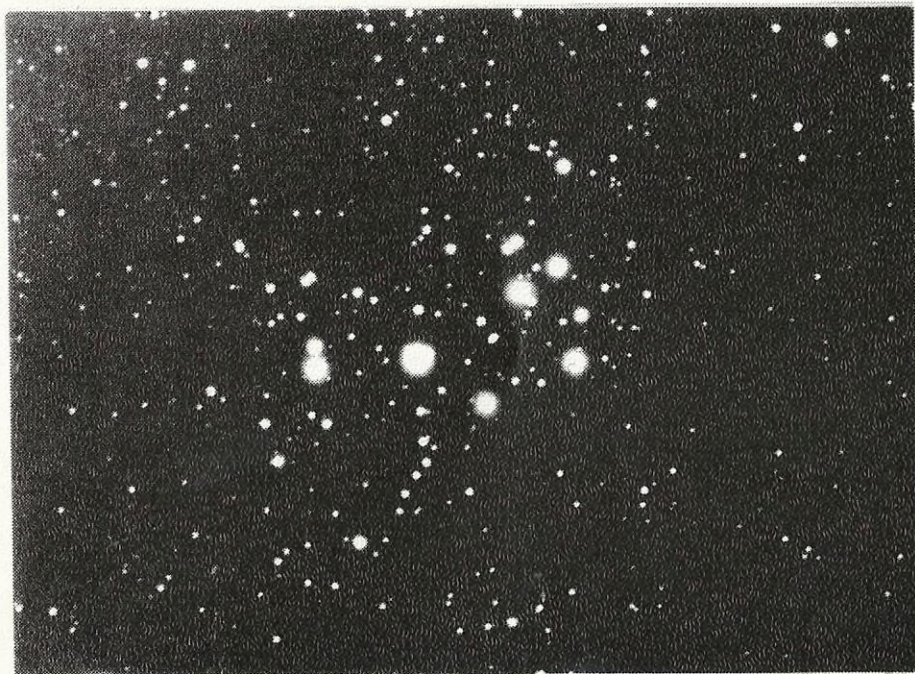

M33: 190/1140-es Newton-reflektor,
Revuechrom CU 27 film, 8 perces
expozíció (Varga János)

Teljes napfogyatkozás 1990. július 22-én. A felvételt Bujdosó József készítette egy repülőgép fedélzetéről. Ez az első hazai amatőr készítésű felvétel egy teljes napfogyatkozásról.

Fiastyúk (M45): 1990.08.19. (Meteor '90), 4/300-as Sonnar teleobjektív, Fomapan 800 film, 15 perces expozíció (Szeiber Károly)